

proti zákonu o podloudném vývozu. Tato obec jest v okrese Frýdeckém, který v kritické době patřil k plebiscitnímu území, ležícímu na západ od tehdejší demarkační čáry. Území toto slušelo se v době činu pokládati za tuzemsko a to nejen vzhledem ku státoprávnímu stanovisku československé vlády, že celé území těšínského Slezska v jeho historických hranicích je součástí československého státu, nýbrž zvláště též vzhledem k tomu, že v území západně tehdejší demarkační čáry vykonával čs. stát fakticky práva státní výsosti, že území to podléhalo proto dosahu vlády a výkonu moci republiky československé. Za tohoto stavu věci nebylo by okolnosti, kudy tehda šla celní hranice, se stanoviska trestního práva přikládati té důležitosti, že zmíněná celní hranice tvořila též státoprávní hranici mezi republikou československou a cizinou. Byla-li obrana obžalovaného, že chtěl koně dopravit jen do obce Ř. pro svou potřebu, správcu, nešlo by vůči tomu, co řečeno, o vývoz do ciziny a nebylo by již po objektivní stránce zde skutkové povahy trestného činu, z něhož jest viněn. Nehledíc k tomu jest rozsudek též vadným, pokud řeší subjektivní stránku deliktu obžalovanému za vinu kladeného. V rozsudku není zjištěno, zda obžalovaný byl si toho vědom, že bydliště jeho, obec Ř., je v poměru k republice československé cizinou. Zjištění tohoto vědomí jeví se býti tím nutnějším, any tehdejší poměry byly tak neustálené a nevykrystalisované, že u člověka menší inteligence nelze vědomí toto již předem předpokládati. Z toho, že obžalovaný zažádal dne 14. května 1920 o povolení k vývozu koně, jak to z dotyčné, ku zmateční stížnosti přiložené žádosti o povolení vývozu na jevo vychází, nelze na ono vědomí beze všeho usuzovati, poněvadž není vyloučena možnost, že činil tak jen z pouhé opatrnosti a ježto z toho neplyne ještě nikterak s logickou nutností závěr, že si při tom musil uvědomiti, že žádá o povolení vývozu do ciziny.

Čís. 421.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Pletichy spáchané podloudným vývozem předmětů potřeby (cukru) do ciziny.

Předražování dle § 20 nedopouští se ten, kdo požaduje přemrštěnou cenu za předmět potřeby, prodaný do ciziny.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1921, Kr I 790/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství a obžalovaného do rozsudku lichevního soudu u krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. srpna 1920, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem dle § 23, čís. 4 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. a osvobozen dle § 259 čís. 3 tr. ř. od obžaloby pro přestupek § 20, čís. 1 téhož nařízení.

Důvody:

Zmateční stížnost obžalovaného směřuje, opírajíc se o důvody zmatečnosti dle § 281, čís. 4, 9 a) tr. ř., proti rozsudku nalézacího soudu, pokud

jím stěžovatel uznán byl vinným přečinem řetězového obchodu ve smyslu § 23 čís. 4 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. Při tom vychází z právního názoru, že o přečinu řetězového obchodu nemůže v tomto případě býti řeči, jelikož prý stěžovatel cukr, koupený v tuzemsku, prodal v cizině (v Prusku) tammím obyvatelům laciněji, než zač by jej tam byli musili platiti a než co činily ceny, tam pro cukr úředně stanovené, takže vsunutí se stěžovatelovo mezi výrobce a spotřebitele nebylo hospodářsky škodlivé, nýbrž naopak prospěšné. Ostatně prý je řetězový obchod dokonán teprve dalším prodejem zboží, v němuž prý však došlo v Německu. Onen právní názor zmateční stížnosti je zřejmě nesprávný, tato námitka pak je bezpodstatna. Stížnost přehlíží, že účelem předpisů o stíhání válečné lichvy je pouze ochrana obyvatelstva tuzemského, že tedy podléhá trestání dle těchto předpisů, jmenovitě dle trestních ustanovení o řetězovém obchodě a pletichách každé jednání, které směřuje proti zájmům domácího obyvatelstva, a to ovšem zejména i v případech takových, ve kterých jednání podobné přináší prospěch spotřebitelstvu cizozemskému. Zcela nepřipadně dovolává se tudíž stížnost hospodářského prospěchu, s nímž spojeno bylo počínání stěžovatelovo pro ony v Prusku bydlící spotřebitele, jimž stěžovatel prodal cukr, jenž tam byl, jak rozsudek zjišťuje, podloudně dopraven z Československé republiky. Rozhodně pak dlužno zejména odmítnouti stanovisko stížnosti, dle něhož prý jednání proti celním předpisům přináší vůbec obyvatelstvu jen užitek. Má stížnost i tu na zřeteli jen prospěch spotřebitelstva cizozemského, při čemž nedbá momentu, s hlediska zdejších předpisů o stíhání válečné lichvy jedině rozhodného, že totiž onen ať již skutečný či pouze zdánlivý prospěch cizozemských spotřebitelů zpravidla vykoupen bývá poškozením neb ohrožením obdobných zájmů obyvatelstva domácího, oněmi předpisy chráněných. Stížnost ani výslovně nepopírá, že jednání stěžovatelovo bylo s to, ony zájmy tuzemského obyvatelstva poškoditi neb ohroziti, i není vůbec příčiny k pochybnostem v tom směru, že počínání si stěžovatelovo mohlo na ony zájmy opravdu jeviti účinky nepříznivé. Především je nepochybno, že každý prodej do ciziny přiči se snahám státní správy, nesoucím se k tomu, by bylo zabezpečeno zásobování tuzemského obyvatelstva, poněvadž se jím stenčují zásoby předmětů potřeby, které by jinak zůstaly v tuzemsku pro potřebu obyvatelstva domácího, což padá na váhu tím více, jde-li o takový předmět potřeby, jehož je v tuzemsku nedostatek. V tomto případě šlo o cukr, jehož dopravil stěžovatel podloudně do ciziny poměrně značné množství, a který, koupiv jej k tomu cíli od zdejšího obchodníka, takto odňal tuzemské spotřebě. V době činu, v říjnu 1919, bylo v platnosti vládní nařízení ze dne 23. září 1919, čís. 519 sb. z. a n. o úpravě obchodu řepovým cukrem ve výrobním období 1919-1920, jeho §em 8 byly veškeré v Československé republice toho kterého času pohotové zásoby mezdáněného cukru jakož i veškerý z ciziny docházející cukr dány pod závěru tak, že dle prvního odstavce § 9 příslušelo právo nakládati s cukrem pod závěrou jen Československé komisi cukerní a zejména dle druhého odstavce § 12 lze prodávati cukr k vývozu a vyvážeti jej přes celní čáru toliko komisi samotnou nebo na základě příkazu od ní uděleného a příslušelo právo vydávati vývozní povolení pro cukr dle § 20 výhradně komisi. Je ovšem pravda, že předpisy vlád-

ního nařízení vztahují se po výtce na cukr nezdaněný, přes to však patrnou je z něho snaha, podřídití prostřednictvím cukerní komise veškeré hospodaření s cukrem dalekosáhlému vlivu státní správy za tím účelem, aby jednak zabezpečeno bylo zásobování domácího obyvatelstva cukrem za ceny přiměřené, mimo to pak aby zejména vývoz cukru děl se jen v onom rozsahu, který dovolují ohledy na uspokojení spotřeby tuzemské, a za modalit, které státní správa v zájmu veřejném nutnými neb účelnými shledala. I proti těmto snahám státní správy a jim odpovídajícím úředním předpisům jednal tudíž stěžovatel tím, když cukr, určený pro tuzemskou spotřebu, dopravil podloudně do ciziny, by jej tam se ziskem prodal. Čin stěžovatelův byl však způsobitím ohrožení i úspěch snah státní správy, směřující prostřednictvím předpisů o stíhání válečné lichvy k tomu, by bylo zabráněno předražování a vykořisťování tuzemského obyvatelstva. Značný zisk, který prodeje do ciziny následkem vyšších cen, při nich zpravidla docilovaných, s sebou přinášejí, stal by se, kdyby prodeje takové byly beztrestně trpěny, vnačidlem, kterým by se k podobným prodejem dali zlákat i jiní z těch, jimž osobní zisk a prospěch je nad zájmy celku a kteří se tudíž nerozpakují každé vhodné příležitosti využití ku svému obohacení, při čemž jest na snadě, že by, nečiníce rozdílu mezi obchodováním s cizinou na straně jedné a s domácími spotřebiteli na straně druhé, požadovali ony vyšší ceny, docilované při prodezech do ciziny, i od spotřebitelů tuzemských. Jevilo by tudíž beztrestné trpění prodeju předmětů potřeby do ciziny nezbytně nepříznivé účinky zejména i na zvýšení všeobecné úrovně cenové v tuzemsku, jemuž brániti je však právě nejprřednějším cílem lichevních předpisů vůbec a trestních ustanovení o řetězovém obchodě a jiných pletichách zvláště. Proto nalézací soud jednání stěžovatelovo, který, nemaje jakožto dělník povolení k obchodování cukrem, koupil dle rozsudkového zjištění od obchodníka 20 kg cukru po 8 K, jej podloudně dopravil přes hranici do Pruska a tam po 12 K dále prodal, podřadil správně skutkové podstatě přečinu řetězového obchodu, poněvadž se takto stěžovatel vsunul za účelem dosažení zisku mezi výrobce, pokud se týče oprávněného tuzemského obchodníka a spotřebitele jako mezičlen zbytečný, ba škodlivý, odňav předmět potřeby, určený pro tuzemskou spotřebu, tomuto účelu a jednal mimo to proti snahám státní správy, směřujícím k účelné úpravě hospodaření s cukrem, jak výrazu došly ve shora citovaném vládním nařízení. Za tohoto stavu věci je právně naprosto bezvýznamnou okolnost, že k prodeji cukru došlo v cizině, i dovolává se v tom ohledu rozsudek případně ustanovení § 235 tr. z. Ostatně spadá jednání stěžovatelovo zcela nepochybně pod širší pojem pletich, které však spáchány a dokonány byly v tuzemsku již tím, že stěžovatel cukr, neoprávněně koupený, za účelem dosažení zisku podloudně dopravil přes hranici k tomu cíli, by jej v cizině dále prodal, poněvadž již tím pustil se do pletich, způsobitých dle toho, co v tom ohledu shora řečeno bylo, by jimi byla stupňována cena předmětu potřeby. Právem proto zamítl nalézací soud jako nerozhodný návrh stěžovatelova obhájce na provedení důkazu o tom, že v kritické době byla cena cukru v Německu 12 až 15 M za 1 kg, a jest stížnost bezpodstatna, pokud se v tom směru dovolává důvodu zmatečnosti dle § 281 čís. 4 tr. ř., je však neodůvodněna i potud, pokud, opírajíc se o shora uvedený nesprávný

názor, s hlediska zmatku dle čís. 9 a) namítá, že vsunutí se stěžovatelovo mezi výrobce a spotřebitele nebylo hospodářsky škodlivé, nýbrž naopak prospěšné.

Zmateční stížnost státního zastupitelství směřuje proti výroku nalézacího soudu, pokud jím obžalovaný dle § 259 čís. 3 tr. ř. byl sprostěn z obžaloby pro přešůpek předražování dle § 20 čís. 1 čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. Tento trestný čin kladen byl obžalovanému za vinu ohledně téhož cukru, v příčině něhož uznán byl vinným přečinem řetězového obchodu, tedy ohledně cukru, prodaného jím v cizině. Než trestní ustanovení § 20 čís. nařízení nevztahuje se na případy, v nichž cena zřejmě přemrštěná požadována nebo poskytnuta byla, byť za ostatních pojmových předpokladů citovaného trestního předpisu, za předmět potřeby, prodaný do ciziny nebo dokonce, jako je tomu v tomto případě, v cizině samotné. Na rozdíl od trestního ustanovení § 23 čís. 4 čís. nařízení, kterým mělo býti čeleno takovým rejdu, které mohou mít nepříznivý vliv na všeobecnou cenovou úroveň domácího trhu, má předpis § 20 čís. nařízení na zřeteli takové jednotlivé případy, v nichž využívá kdo mimořádných, válkou vyvolaných poměrů v ten způsob, že za předmět potřeby požaduje nebo si dá poskytnouti cenu zřejmě přemrštěnou, chrání tedy ceny jednotlivého předmětu potřeby před přílišným zdražováním bez ohledu na to, je-li nabytí zboží nebo jeho zcizování trestným podle jiných ustanovení čís. nařízení. Přijme-li se tudíž za základ posuzování onen shora uvedený názor, dle něhož cílem předpisů o trestání válečné lichvy je pouze ochrana spotřeby tuzemské, dlužno říci, že samotným prodejem předmětů potřeby do ciziny nebo v cizině, byť k němu došlo jinak za předpokladů § 20 čís. nařízení, zájmy domácího obyvatelstva nepříznivě dotčeny neb ohroženy nejsou, ochrana cizozemských spotřebitelů, k jichž škodě jest prodejem podobným mimořádných poměrů, vyvolaných válkou, využíváno, je zdejší předpisům o stihání válečné lichvy cizí. Pokud ovšem prodej předmětů potřeby do ciziny zájmy spotřebitelstva tuzemského poškozujje neb ohrožuje, nastupuje stihání ve smyslu příslušných předpisů lichevních, najmě trestních ustanovení o řetězovém obchodě a o pletichách.

Bylo proto obě zmateční stížnosti zavrhnouti.

Čís. 422.

Podmínečný odklad výkonu trestu (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n.).

Byl-li čin, později rozsouzený, spáchán před dřívějším odsuzujícím rozsudkem a soudu již tehdy znám, ku společnému projednávání o obou trestních činech však nedošlo, ježto tu byla jednak příslušnost lichevního soudu jednak obecného trestního soudu, jest použití úvah, jež vedly soud při dřívějším odsouzení ku podmínečnému odkladu výkonu trestu, i při odsouzení pozdějším.

(Rozh. ze dne 19. dubna 1921, Kr II 81/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání odvolání obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu